

oog

270
oog

gemeentepolitie amsterdam

telefoonnummer centrale (020) 559 9111

correspondentieadres: postbus 2287 - 1000 CG amsterdam

UNIFORMDIENST

bureau: Bewapening, Kleding,
Uitrusting en Mobiele Eenheid.

doorkiesnummer:

geeft directe verbinding zonder
tussenkoms van de telefoniste

Aan de Heer Burgemeester
van
AMSTERDAM

INGEKOMEN
3 SEP. 1984
ALG. ZAKEN

uw kenmerk:

uw brief van:

kenmerk:
88520

datum:

30 AUG. 1984

bijlagen:

1

onderwerp: Gewelddaanwending door politie-
ambtenaren in Amsterdam in 1983.

Hierbij doe ik U ter kennisneming toekomen een jaaroverzicht over 1983 betreffende de gewelddaanwending van personeelsleden van de Gemeentepolitie Amsterdam en leden van de vaste bijstand der Koninklijke Marechaussee.

Dit verslag geeft mijns inziens een vrij volledig beeld over het aantal gevallen van vuurwapengebruik, het gebruik van de wapenstok en het inzetten van de diensthond door individuele politieambtenaren.

Ik geef U in overweging het jaaroverzicht ter inzage te verstrekken aan de leden van de Politiecommissie.

Ik hoop U met deze informatie van dienst te zijn .

De Hoofdcommissaris van Politie

J. Valken.

Gemeentepolitie Amsterdam

UNIFORMDIENST
BUREAU BEWAPENING, KLEDING
UITRUSTING EN MOBIELE EENHEID

Geweldsaanwending door
politieambtenaren in
Amsterdam in 1983.

Juli 1984

Aan: De Commissaris van Politie
Hoofd Uniformdienst
d.t.v. Hoofd Centrale Bureaus
Uniformdienst.

Nr.88520

Onderwerp: Gewelddaanwending door politie-
ambtenaren in Amsterdam in 1983.

1. Inleiding

Ter informatie van de Hoofdcommissaris doe ik U hierbij toekomen een overzicht van de gewelddaanwending door leden van de gemeentepolitie Amsterdam, door leden van de vaste bijstand van het Wapen der Koninklijke Marechaussee en de daarmee verband houdende voorvallen in het jaar 1983. Voor wat betreft het ernstvuur, maak ik van de gelegenheid gebruik het door een medewerker van mijn bureau geschreven artikel "ernstvuur 1968 tot en met 1983" onder Uw aandacht te brengen.

Een afschrift van dat artikel is via de administratie van mijn bureau te verkrijgen.

Mede dankzij de invoering in de tekstverwerker van vele gegevens met betrekking tot de gewelddaanwending kon nu, na het in december 1983 verschenen jaarverslag 1982, gekomen worden met het jaarverslag 1983.

Als enkele voor 1983 kenmerkende optredens, waarbij onder leiding van een meerdere - al dan niet in M.E.-verband - werd opgetreden, zijn onder meer te noemen:

- 1 februari : bezetting door sympathisanten van de vereniging voor ex-gedetineerden "huis artikel 26" van perceel Keizersgracht 730-732. Na enkele charges (wapenstok) door personeel van de districtsuniformdienst werd die bezetting weer opgeheven;
- 16 maart : ontruiming van enkele appartementen op het Realen-eiland (percelen Realengracht 18, 20, 21 en 22, Taandwarsstraat 9 tot en met 33 en Vierwindenstraat 9), waarbij enkele pelotons Mobiele Eenheid slaags raakten met aanhangers van de kraakbeweging (onder meer traangasgebruik);
- 27 april : ontruiming van perceel Eerste Hugo de Grootstraat 7-I, waarbij het districtspersoneel ter eigen veiligheid het dienstpistool ter hand moest nemen;

- 29 mei : poging van demonstranten uit de kraakbeweging enkele percelen aan de Amsteldijk (nummers 75-80) te kraken. Het juist daar aanwezige districts-personeel kon dit verijdelen, waarbij enkele charges werden uitgevoerd (inzet diensthonden);
- 1 september : bij het op 31 augustus herkraakte perceel Amstel 134-136 (brandgevaarlijk pension) werd een barricade opgeworpen (Paardenstraat). Onderhandelingen om die barricade door de kraakbeweging te doen opruimen hadden geen direct resultaat. De daaropvolgende poging van districtspersoneel stuitte op agressieve weerstand, waarop 2 pelotons Mobiele Eenheid er alsnog met behulp van shovels in slaagden de barricade te ruimen;
- 7 september : ter aanhouding werd binnengetreden door districtspersoneel in perceel Diezestraat 30-I, waarbij traangas werd aangewend om het hevig verzet te breken;
- 26 september : na de ontruiming van perceel Sarphatipark 113 (en het ruimen van de voor dat perceel opgeworpen barricade) vond een zogenaamde krakersdemonstratie plaats, waarbij gepoogd werd perceel Stadhouders-kade 82 te kraken. Door districtspersoneel in samenwerking met enkele pelotons Mobiele Eenheid werd dat perceel onmiddellijk weer ontruimd;
- 4 oktober : het eerdergenoemde perceel Amstel 134-136 werd - met behulp van bijstand van de Koninklijke Marechaussee - zonder noemenswaardige gebeurtenissen ontruimd;
- 7 december : het (reeds eerder op 1 december ontruimde, doch herkraakte) perceel Herengracht 50 werd voor de tweede maal ontruimd, eveneens zonder verdere bijzonderheden;
- 16 december : door een langdurig uitblijven van een beslissing omtrent eventuele aankoop van het Wilhelmina Gasthuis-terrein door gemeentelijke of rijksoverheid, moest een permanente preventieve surveillance op het terrein worden ingesteld. Die surveillance duurde voort tot de oplevering eind maart 1984. Overigens werd reeds op 29 maart 1983 een kraakactie verijdeld van de op dat terrein gevestigde oogheelkundige kliniek.

De evaluatie van geweldsaanwending tijdens deze optredens vond direct plaats na het optreden zelf en hierover werden uitvoerige rapporten opgemaakt en ingezonden. Gelet op die uitvoerigheid zal ik mij in dit overzicht verder beperken tot de individuele aanwendingen van geweld.

Vele ontwikkelingen, die samenhangen met de individuele geweldsaanwending, staan al vermeld in het jaarverslag 1982. In dit jaarverslag zal op enkele van die ontwikkelingen worden teruggekomen. Eén van die ontwikkelingen is de wijziging van de geweldsbepalingen: Met ingang van 1 april 1984 zijn de geweldsbepalingen in de bijstandsinstructie gemeentepolitie en de instructie korps Rijkspolitie alsmede de toelichting hierop gewijzigd. Bij besluit van de Burgemeester van Amsterdam zijn met ingang van diezelfde datum de artikelen 20 t/m 24 van de ambtsinstructie en de handleiding behorende bij de geweldartikelen uit de ambtsinstructie ingetrokken en vervangen door nieuwe artikelen 20 t/m 24 en een nieuwe toelichting op de geweldsartikelen.

Elk korpslid is in het bezit gesteld van deze wijziging van de ambtsinstructie alsmede van de gewijzigde toelichting. In de begeleidende brief bij de wijziging van de geweldsbepalingen (nr. EA83/U 2926 d.d. 23 september 1983) schrijft de Minister van Binnenlandse Zaken onder meer:

"Van diverse zijden is aangedrongen op een duidelijke omschrijving van de begrippen "ernstig misdrijf" en "grove aantasting van de rechtsorde". De suggesties die zijn gedaan om aansluiting te zoeken bij de regeling omtrent het aantal feiten waarvoor voorlopige hechtenis ingevolge artikel 67 van het Wetboek van Strafvordering mogelijk is, was reeds door de werkgroep overwogen, maar biedt geen oplossing, daar een aantal van deze feiten op zich niet zonder meer vuurwapengebruik rechtvaardigen.

Ook is er van afgezien deze begrippen te verduidelijken aan de hand van enkele voorbeelden. Deze gaan vaak een eigen leven leiden en zijn bovendien in de regel zeer sterk tijdgebonden.

Het limitatief opsommen van een aantal situaties waarin vuurwapengebruik ter aanhouding van een verdachte of veroordeelde zou zijn toegestaan, is evenmin mogelijk gebleken, vanwege het grote aantal verschillende omstandigheden per concreet geval die tot vuurwapengebruik zouden kunnen leiden. Wel is getracht de toelichting aan te scherpen en te benadrukken dat het in de praktijk meestal zal gaan om uitzonderingssituaties".

In de lessen geweldsbepalingen werd elke keer opnieuw naar voren gebracht, dat toch behoefte bestaat aan een concretisering van de weliswaar aangescherpte doch op een aantal punten toch nog vrij algemene gewijzigde toelichting. Derhalve is een aanvulling geschreven, die door de Hoofdcommissaris gelijk met de gewijzigde geweldsartikelen en de toelichting daarop is uitgegeven. In die aanvulling is een aantal begrippen geconcretiseerd. Deze aanvulling dient naast - en in aansluiting op - de geweldsartikelen uit de ambtsinstructie gelezen te worden.

Uit de gewijzigde geweldsbepalingen blijkt, dat het huidige maatschappelijke oordeel over het vuurwapengebruik spreekt over het slechts toepassen van vuurwapengeweld als het leven van politiemensen en/of burgers onmiddellijk in gevaar is of dreigt te komen. Bovendien wordt in deze gewijzigde geweldsartikelen nu vermeld, dat bij het beteugelen van woelingen, die een ernstige bedreiging vormen voor de openbare orde en waarbij tevens sprake is van een onmiddellijke bedreiging van het leven van anderen, er slechts mag worden geschoten als daartoe opdracht is gegeven door het bevoegde gezag en er in gesloten verband wordt opgetreden.

Ten tijde van de ongeregeldheden rond het Amerikaanse Consulaat (tijdens de "El-Salvador-demonstratie" d.d. 27 februari 1982) en het Stopera-object (d.d. 3 juli 1982) deed zich de situatie voor, dat de politie met onverwachte ordeverstoringen werd geconfronteerd, waardoor zij onvoldoende politie-personeel op de been kon brengen om de woelingen te beteugelen. De keuzemogelijkheid bestaat dan tussen enerzijds terugtrekken en de ordeverstoring (tijdelijk) te laten voortduren en anderzijds op te treden met een voor die ordeverstoring te zware vorm van geweld (i.c. veelal vuurwapengebruik).

Onder meer uit de brief "geweldsinstructie" (nr. 24355 SG/Kab d.d. 30 mei 1983) van de Minister van Binnenlandse Zaken blijkt, dat de politie ervan doordrongen moet zijn, dat (on)gericht vuurwapengebruik tegen groepen mensen - gelet op de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit, die ook aan het handelen in noodweersituaties worden gesteld - onder alle omstandigheden moet worden voorkomen.

Dergelijke grenzen in het politie-optreden zijn nu reeds opgenomen in het algemeen beleid en de tolerantiegrenzen bij voorzienbare gebeurtenissen; het probleem blijft echter bestaan bij de onvoorzienbare gebeurtenissen. Juist bij de onvoorzienbare gebeurtenissen kan een eventuele terugtrekking van politie-personeel bijvoorbeeld een bezetting van een diplomatieke vestiging tot gevolg hebben, hetgeen tot internationale verwickelingen aanleiding kan geven. De Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken hebben bij de aanbieding van de gewijzigde geweldsinstructie voor rijks- en gemeentepolitie aangekondigd een commissie in te stellen die tot taak krijgt het aanwenden van geweld door de politie aan een fundamentele beschouwing te onderwerpen. Ik verwacht, dat de problematiek ten aanzien van de geweldsaanwending (en dus eventueel vuurwapengebruik) bij dergelijke onvoorzienbare gebeurtenissen door die commissie gezien wordt.

2. Ernstvuur

(N.B.: voor zover nuttig zijn gemakshalve de aantallen van 1982 tussen haakjes achter die van 1983 vermeld.)

In totaal is door 27 (33) ambtenaren van de gemeentepolitie Amsterdam of van andere korpsen in 22 (28) gevallen in Amsterdam geschoten.

Eenmaal (1) werd gebruik gemaakt van het vuurwapen, ten einde een koe uit zijn lijden te verlossen; dit schietgeval is in de verdere telling niet opgenomen.

Door 14 (23) leden van de Amsterdamse Politie werd 10 (20) maal vuurwapengeweld aangewend tegen personen of tegen voertuigen waarin zich personen bevonden, waarbij in totaal 23 (40) patronen werden gebruikt.

Het personeel van de Uniformdienst schoot in 9 (16) gevallen (waarvan tweemaal (6) in burger gekleed); personeelsleden van de Recherchedienst 2 (3) maal en van de Verkeersdienst 1 (2) maal.

Door leden van de vaste bijstand van de Koninklijke Marechaussee werd in 1 (3) geval zelfstandig geschoten waarbij 1 (6) patroon werd gebruikt.

Er werd niet (2) door leden van de Koninklijke Marechaussee in samenhang met leden van de gemeentepolitie Amsterdam geschoten. In 3 (0) gevallen werd door leden van een ander korps in Amsterdam geschoten.

Negen (5) maal ging een dienstpistool ongewild af. In 6 (1) gevallen was dit het gevolg van een foutieve handeling tijdens het ontladen.

Drie (1) maal deed zich het geval voor, dat een ongewild schot afging tijdens een worsteling met een verdachte of op het moment, dat een politie-ambtenaar met het dienstpistool in de hand trachtte een verdachte aan een fouillering te onderwerpen. Aan het eind van dit hoofdstuk kom ik hierop terug.

De gemiddelde leeftijd van de politie-ambtenaren, die geschoten hebben is 26,5 (30) jaar.

Hierbij dient bedacht te worden, dat de feitelijke surveillance-dienst, waarbij toch wel de meeste kans op vuurwapengebruik aanwezig is, door zeer jong personeel wordt verricht.

De gemiddelde leeftijd van de verdachten was 28 (25) jaar; de jongste verdachte was 15 (16) en de oudste 42 (41).

Tengevolge van het vuurwapengebruik door personeelsleden van de gemeentepolitie Amsterdam en de vaste Bijstand van de Koninklijke Marechaussee raakte in twee (4) gevallen een verdachte gewond.

Er blijkt nog steeds sprake te zijn van een vrij grote discrepantie tussen de opleidingssituatie en het geweldgebruik in de praktijk. Tekenend hiervoor zijn de nog steeds voorkomende gevallen van ongewild of anderszins technisch onvolmaakt wapengebruik.

Hiernaast bleken vijf (13) gevallen niet-schietwaardig volgens de huidige maatschappelijke opvatting met betrekking tot vuurwapengebruik door politie-ambtenaren; volgens de in 1983 overigens nog geldende verouderde geweldsartikelen waren daarvan vier (5) gevallen nog wel schietvaardig.

Zoals in de inleiding vermeld, is met de wijziging van de ambts-instructie en de toelichting, alsmede door de aanvulling daarop, een eind gekomen aan die discrepantie tussen de geweldsartikelen en de maatschappelijke opvatting daaromtrent.

In de gesprekken die ik met de betrokken ambtenaren voer, worden eventueel gemaakte beoordelingsfouten uitvoerig met betrokkene doorgenomen met het oogmerk herhaling te voorkomen, terwijl in voorkomende gevallen het gebeurde nuttig kan zijn voor het algemene schietonderricht.

Vanwege het feit, dat zich in de voorgaande drie jaar veel conflicten voordeden met geestelijk gestoorden is een schietgeval uit het verleden, waarbij politie-ambtenaren in een dergelijke situatie geraakten, naar voren gehaald. Uit dat praktijkgeval bleek, dat de ervaring van de betrokken politiemensen leerzaam zou kunnen zijn voor andere collega's. Met hun medewerking is dat schietgeval verfilmd en worden de betreffende ervaringen vanaf januari 1984 tijdens de lessen geweldsbepaling aan alle executieve politie-ambtenaren gedoceerd.

Zoals eerder gememoreerd ging in drie gevallen tijdens een worsteling of fouillering ongewild een schot af. Blijkens het overzicht van 16 jaar ernstvuur komen dergelijke fouten in de benaderingstechniek op zich weinig, doch gelet op de gevaren die hieraan kleven, te veel voor. Derhalve werd besloten - na het vrijmaken van financiën daartoe op een begroting - een dergelijk schietgeval te abstraheren en daarvan eveneens een videofilm te vervaardigen. Tijdens de lessen geweldsbepalingen en benaderingstechniek in 1985 zal dit onderwerp daarmee uitvoerig aan de orde kunnen komen.

In de loop van 1984 zal tevens een geabstraheerd schietgeval naar aanleiding van een achtervolging op een dergelijke wijze worden verfilmd.

3. Dreigen met dienstpistool

In het jaaroverzicht 1982 werd reeds de verwachting uitgesproken, dat in 1983 ten opzichte van voorgaande jaren een verhoging van het aantal gevallen dreigen met dienstpistool te zien zou zijn (tengevolge van de extra daaraan besteedde aandacht tijdens de lessen geweldsbepalingen en de in 1982 verschenen mededeling dienaangaande; alsmede het dienstvoorschrift "geweldsaanwending en rapportage" nummer 15.50.3 d.d. 13 december 1983).

Dat in 1983 inderdaad een verhoging te constateren viel, mag blijken uit de volgende cijfers met betrekking tot het dreigen met of het ter hand nemen ter intimidatie van het vuurwapen.

Onder bovengenoemd gebruik van het vuurwapen wordt niet begrepen het ter hand nemen ter eigen veiligheid, niet zijnde ter intimidatie c.q. dreiging.

Door in totaal 233 ambtenaren van gemeentepolitie Amsterdam of leden van de vaste bijstand van de Koninklijke Marechaussee is in 156 (129) gevallen van het vuurwapen gebruik gemaakt ter dreiging of ter intimidatie.

192 Personeelsleden van de Uniformdienst nemen 129 (109) gevallen daarvoor voor hun rekening; in 6 (3) gevallen in samenhang met een lid van de Koninklijke Marechaussee. Men was hierbij in 55 (26) gevallen gekleed in burger.

Personeelsleden van de Recherchedienst maakten in 16 (11) gevallen gebruik van het dienstpistool ter dreiging, waarvan 1 (3) maal in samenwerking met leden van de Uniformdienst.

Door 18 leden van de vaste bijstand van de Koninklijke Marechaussee werd in 17 (6) gevallen gebruik gemaakt van het vuurwapen ter dreiging.

De maandindeling van de gevallen is:

maand	aantal 1983	(aantal 1982)
januari	19	(4)
februari	11	(5)
maart	15	(14)
april	12	(9)
mei	12	(13)
juni	7	(11)
juli	20	(10)
augustus	18	(19)
september	17	(8)
oktober	11	(16)
november	4	(12)
december	10	(8)

Het gebruik vond naar dagindeling als volgt plaats:

dag	aantal 1983	(aantal 1982)
maandag	20	(15)
dinsdag	19	(16)
woensdag	25	(15)
donderdag	28	(22)
vrijdag	22	(26)
zaterdag	22	(21)
zondag	20	(14)

De tijden van het wapengebruik liggen in "hoofdzaak" tussen 18.00 uur en 06.00 uur, namelijk 106 (82) van de in totaal 156 (129) gevallen. Een duidelijke concentratie is echter niet waarneembaar, behalve dat het aantal gevallen liggende tussen 04.00 uur en 13.00 uur lager blijkt te zijn dan de overige gedeelten van de dag.

De gemiddelde leeftijd van de Politie-ambtenaren die het vuurwapen ter dreiging ter hand namen is 26 (27) jaar.

Het gemiddeld aantal dienstjaren dat de ambtenaar ten tijde van de geweldsaanwending bezat, was ongeveer 5 jaar na het verlaten van de politie-opleidingsschool.

In bovenstaande gevallen was - voor zover de leeftijd bekend - de jongste verdachte 16 (14) en de oudste 57 (60) jaar; de gemiddelde leeftijd was 26 (27) jaar.

De zorgelijke ontwikkeling van 1982 met betrekking tot kraakacties en ontruiming, waarbij noodweersituaties ontstonden, is in 1983 geheel teruggedrongen: in 1 (11) geval was men genoodzaakt het vuurwapen ter hand te nemen.

In 1984 is een aanvang gemaakt met het voeren van gesprekken met de politie-ambtenaren die die vorm van geweld hebben toegepast, waarbij gemaakte beoordelingsfouten uitvoerig worden doorgenomen met het oogmerk herhaling te voorkomen. In het jaaroverzicht 1984 zal op de hiermee opgedane ervaringen worden teruggekomen.

Dit tesamen met het verschenen dienstvoorschrift "geweldsaanwending en rapportage" (nummer 15.50.3 d.d. 13 december 1983) geeft voor 1984 de verwachting dat de aantallen stabiel zullen blijven.

4. Gebruik van de wapenstok

Van de wapenstok werd, zowel van de lange als ook van de korte wapenstok, in 98 (138) gevallen gebruik gemaakt, waarbij 39 maal een aanhouding werd vericht.

Het gebruik vond 4 (11) maal plaats tijdens of naar aanleiding van voetbalwedstrijden, 7 (9) maal tijdens kraakacties i.c. ont-ruimingen, 4 (2) maal bij demonstratieve optochten en 3 (16) maal bij ernstige ordeverstoringen op de Zeedijk.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het gebruik wapenstok onderverdeeld naar het district waar het heeft plaatsgevonden.

District	gebruik wapenstok
1	6
2	31
3	14
4	10
5	21
6	11
7	5

Er bleek na beoordeling van de ingediende gevallen, waarin gebruik werd gemaakt van de wapenstok, géén sprake te zijn geweest van onjuiste toepassingen.

Het wapenstokgebruik ging in een aantal gevallen gecombineerd of vooraf door andere vormen van geweldsaanwending. In 8 (17) gevallen werd het gebruik van de wapenstok gevolgd door of ging gepaard met inzet van een diensthond en in 9 (10) gevallen met gebruikmaking van fysiek geweld door de politie-ambtenaar.

Op verzoek van de "Commissie inzake bewapening van de gemeente-politie en het korps rijkspolitie" werden, begeleid door de "werkgroep zelfverdediging" van de "commissie fysieke vorming" gedurende meer dan een jaar proeven genomen met gummistokken, waarin een harde polyesterkern is aangebracht. De conclusie luidde, dat de politie-ambtenaren die ter zake van het gebruik van zo'n stok is geïnstrueerd, daarmee een veel beter middel in handen heeft dan de huidige gummistok. Met de harde(re) wapenstok kan geslagen worden, kan een aanvaller op afstand gehouden worden, kunnen onder meer messteken afgeweerd worden en zijn opbrengtechnieken mogelijk.

Door de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie is besloten (circulaire EA83/U1514 d.d. 1 september 1983) de gummistok met harde kern geleidelijk in te doen voeren, waarbij extra aandacht aan de opleiding in het gebruik besteed dient te worden. In verband daarmee wordt in een samenwerkingsverband van de vuurwapen-docenten, de sportdocenten en het bureau Aanvullende Opleidingen een instructieweek samengesteld, waarmee naar verwachting in 1985 een aanvang genomen kan worden.

5. Inzet diensthond

Van de diensthonden werd in 51 (117) gevallen zodanig gebruik gemaakt, dat daarbij personen gewond zijn geraakt of schade is toegebracht aan kleding.

In 4 (7) gevallen betrof het een inzet van een diensthond naar aanleiding van/of tijdens een ontruiming c.q. een kraakactie.

In 3 (7) gevallen werd gebruik gemaakt van een diensthond in het kader van ordeverstoringen gedurende voetbalwedstrijden en 4 (53) maal tijdens grote ordeverstoringen op de Zeedijk.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de bijtgevallen onderverdeeld naar het district waar het heeft plaatsgevonden.

District	inzet surveillancehond
1	3
2	24
3	6
4	3
5	8
6	1
7	6

In een aantal gevallen werd, naast gebruikmaking van een diensthond, door de betreffende hondegeleider gebruik gemaakt van andere vormen van geweld, t.w. wapenstok in 8 (17) gevallen, fysiek geweld in 1 (2) geval en dreigen dienstpistool in 1 (2) geval.

In 9 (20) gevallen was sprake van een ongewild bijtgeval, waarbij in 6 (10) gevallen een burger door een diensthond werd gebeten. Ongewilde bijtgevallen kunnen helaas niet altijd worden voorkomen. Gedurende de opleidingssituatie wordt hieraan desondanks in ruime mate aandacht besteed en is reeds in vergelijking met 1982 een halvering van het aantal gevallen te bespeuren.

Chef bureau Bereden Politie en Hondegeleiders heeft op 5 oktober 1983 een notitie geschreven met als onderwerp "Inzet van hondegeleiders in M.E.-verband". Deze notitie is op 24 november 1983 in de commissie voor politiezaken behandeld. De daarop gereedgekomen instructie met betrekking tot dit onderwerp is na het optreden bij de ontruiming van Wijers (14 februari 1984) verder aangepast.

Zie voor een overzicht van geweldsaanwending gedurende de jaren 1980, 1981, 1982 en 1983 bladzijde 10.

Beknopt overzicht van geweldsaanwending in de diverse districten gedurende 1980, 1981, 1982 en 1983.

District	gebruik vuur- wapen door				K.M zelfstandig				Dreigen dienstpistool				gebruik wapenstok				inzet surveillancehond			
	gem.pol. (even- tueel met K.M.)																			
	'80	'81	'82	'83	'80	'81	'82	'83	'80	'81	'82	'83	'80	'81	'82	'83	'80	'81	'82	'83
1	2	2	1	1	0	0	0	1	-	1	7	15	4	3	5	6	2	1	1	3
2	3	3	5	2	0	0	2	0	-	13	34	42	27	25	52	31	2	42	83	24
3	8	2	6	0	1	1	0	0	-	6	22	20	18	14	22	14	1	0	3	6
4	0	4	3	0	0	1	1	0	-	15	22	20	13	10	24	10	4	4	11	3
5	0	2	0	2	0	1	0	0	-	12	23	21	10	4	19	21	6	12	11	8
6	2	1	1	3	0	0	0	0	-	4	16	22	12	13	11	11	1	1	6	1
7	-	-	4	2	-	-	0	0	-	4	5	13	-	1	5	5	-	2	2	6
totaal	15	14	20	10	1	3	3	1		55	129	156	84	70	138	98	16	62	117	51

N.B. vanaf 1981 werd het bureau bijmer afzonderlijk aangegeven als district 7.

6. Schietopleiding.

Het aantal schietpunten in Amsterdam bleek wederom onvoldoende om alle wapendragenden in de gelegenheid te stellen 4 keer per jaar of zoveel meer als nodig, met het tot hun bewapening behorende pistool te oefenen.

Derhalve diende frequent gebruik te worden gemaakt van de regionale schietbaan te Zaanstad en de militaire schietbanen Crailo en De Harskamp.

In 1983 konden 7870 (6161) personeelsleden in de gelegenheid worden gesteld te schieten, hetgeen betekende 3,5 (2,9) schietbeurt per persoon bij een volledige baanbezetting.

Nu in de huidige situatie nog steeds veel van schietbanen gebruik gemaakt moet worden die buiten Amsterdam liggen, gaat veel tijd verloren aan het reizen van en naar de schietbaan.

Uit dezerzijds uitgevoerde berekeningen is gebleken, dat de gemeentepolitie Amsterdam, naast de binnenschietbanen aan de respectieve districts bureaus Van Leijenberghlaan, Waddenweg, Meer en Vaart en Flierbosdreef, dient te beschikken over een schietbanencomplex binnen de gemeente Amsterdam, met 3 banen met elk 4 schietpunten. De verwachting bestaat, dat dit schietbanencomplex - gepland aan de Seineweg - medio 1985 gerealiseerd wordt.

6.1. Beschikking voortgezette vuurwapenopleiding gemeentepolitie 1983.

Bij zijn brief d.d. 20 mei 1983, nummer EA83/U735 heeft de Minister Van Binnenlandse Zaken nieuwe regels vastgesteld met betrekking tot de voortgezette vuurwapenopleiding van politieambtenaren en vastgelegd in de "Beschikking voortgezette vuurwapenopleiding gemeentepolitie 1983".

In de beschikking wordt voorgeschreven dat iedere politieambtenaar jaarlijks opleiding dient te volgen in de geweldsbepalingen en in andere theorie, zoals aangegeven in het programma voortgezette vuurwapenopleiding. Onder opleiding worden mede begrepen de voorbereidende praktische oefeningen en de mentale vorming.

De politie-ambtenaar dient aan deze opleiding jaarlijks tenminste tien uren te besteden, die moeten worden verdeeld over vijf gelijkelijk over een jaar verspreide lessen.

Onder die opleiding valt ook het doceren van de standaardprocedures benaderingstechniek gevaarlijke verdachten. Nadat door de vuurwapendocenten daartoe een lespakket was samengesteld, wordt vanaf 1984 dat lespakket aan alle executieve ambtenaren gedoceerd. Daarbij wordt getracht uitvoerig in te gaan op de wettelijke gronden, die echter voor wat betreft de daarbij behorende veiligheidsfouillering nog steeds ontbreken. In het jaarverslag 1982 werd reeds gewezen op de ernstige bezwaren die daaraan verbonden zijn. Door de burgemeester is dit onderwerp bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken weer aanhangig gemaakt (d.d. 19 oktober 1983, nr. 19965); daarnaast ligt inmiddels een concept-dienstvoorschrift veiligheidsfouillering gereed.

Tevens wordt door de Minister voorgeschreven dat iedere politieambtenaar jaarlijks deel dient te nemen aan de schietoefeningen met het pistool, zowel op binnen- als buitenbanen.

De politieambtenaar dient aan deze schietoefeningen met het pistool jaarlijks tenminste tien uren te besteden, die eveneens moeten worden verdeeld over vijf gelijkelijk over een jaar verspreide oefeningen.

De uitvoering van de richtlijnen voor de opleiding benaderingstechniek (circulaire d.d. 18 februari 1983 nr. EA 82/U2603) en de voortgezette vuurwapenopleiding (circulaire d.d. 20 mei 1983 nr. EA 83/U7315) heeft consequenties voor het aantal docenten vuurwapenopleiding/instructie benaderingstechniek, het aantal schietpunten en de organieke sterkte.

Verhoging van het aantal lessen geeft een arbeidstijdverlies van 26 mensjaren, dat minder besteed kan worden aan feitelijk politiewerk. Per jaar dient plm. f 280.000 of meer uitgegeven te worden aan extra munitie.

Ten einde aan de ministeriële eisen te kunnen voldoen is in het korpsleidingoverleg d.d. 13 oktober 1983 besloten de afdeling vuurwapenopleiding gefaseerd uit te breiden; te weten in 1984 van 13 naar 17 en in 1985 naar 22. Vooralsnog blijft het door de Minister van Binnenlandse Zaken - in de vorm van extra formatieplaatsen - ter beschikking gestelde aantal vuurwapendocenten gehandhaafd op 14. Inmiddels is de toezegging ontvangen, dat bij de sterktebepaling van de gemeentepolitie voor 1985 de Minister de norm 1 vuurwapendocent per 225 personeelsleden zal doorvoeren; het aantal extra formatieplaatsen zou dan met 1 toenemen.

Overigens gelden de eisen voor wat betreft het vuurwapengedeelte voor de primaire opleiding van de gemeentepolitie, ook voor de reservisten van het korps reserve gemeentepolitie (circulaire Minister van Binnenlandse Zaken, nummer EA83/U33 d.d. 4 februari 1983). Daar in gemeenten met een korps reserve gemeentepolitie veelal verschillende opvattingen omtrent bewapening, uitrusting en inzet bestaan, is door de Burgemeester van Amsterdam (bij briefnummer 23/08.861 d.d. 30 september 1983) aan de Minister van Binnenlandse Zaken verzocht, een Bewapenings- en Uitrustingsbeschikking voor de reserve gemeentepolitie te doen verschijnen, zoals reeds in 1968 in het vooruitzicht werd gesteld. Blijkens antwoord van de Minister van Binnenlandse Zaken op dienaangaande vragen in de Tweede Kamer, dient het FN-pistool vooralsnog gehandhaafd te blijven als vuurwapen voor het korps reserve gemeentepolitie.

6.2 Activiteiten.

Op 12 augustus 1981 werd een politieambtenaar door een vrouw in de keuken van haar woning, aangevallen met een aardappelschilmesje. De politieambtenaar heeft hierop gebruik gemaakt van zijn dienstpistool, tengevolge waarvan de vrouw is overleden.

De Arrondissementsrechtbank te Amsterdam achtte "doodslag" bewezen en veroordeelde de ambtenaar tot een gevangenisstraf voor de duur van één jaar.

Op 1 maart 1983 heeft de Hoge Raad arrest gewezen in deze zaak, waarbij het vonnis van het gerechtshof Amsterdam, dat concludeerde tot ontslag van rechtsvervolging, bevestigd werd.

Het Gerechtshof te Amsterdam heeft bij de beoordeling van het optreden van de politie-ambtenaar overigens de volgende aannemelijk geworden omstandigheden in aanmerking genomen:

- 1e. dat de politie-ambtenaar niet was geoefend in zogenaamde conflictoplossingen: inmiddels creëerde het bureau Aanvullende Opleidingen leersituaties in onder meer crisisinterventie, welke zij vanaf najaar 1984 aan de voornamelijk jonge korpsleden zal gaan overdragen;
- 2e. dat een regelmatige begeleiding van jeugdig dienstdoend personeel, vooral bij gebreke van vakbekwaam middenkader, vrijwel ontbrak: een dergelijke begeleiding is door middel van een deelproject vanuit met beleidsplan vertaald;
- 3e. dat de politie-ambtenaar niet was geoefend in het gebruik van de korte wapenstok en in het afweren met de hand van een aanval met een mes: zoals reeds vermeld in hoofdstuk 4 zal in 1985 een aanvang genomen worden met het geleidelijk invoeren van de gummistok met harde kern, waarbij extra aandacht aan de opleiding in het gebruik ervan besteed wordt;
- 4e. dat Amsterdam sedert een reeks van jaren niet voldeed aan de ministeriële norm voor het op peil houden en verbeteren van de schietervaring van het politiepersoneel en dat de instructie in het rechtmatig gebruik van ter beschikking gestelde wapens gebrekkig was: met de reeds gememoreerde uitbreiding tot 22 docenten benaderingstechniek en vuurwapenopleiding, alsmede de bouw van een schietbanencomplex te Amsterdam, worden deze omstandigheden voortvarend aangepakt;
- 5e. dat oefening in het noodweerschot nimmer plaatsvond: door Amsterdam is daartoe een (zogenaamde drie-meter-)noodweershouding ontwikkeld en reeds in de vuurwapenopleiding opgenomen, naast de reeds gedoceerde zeven-meter-noodweershouding. Gezien de positieve ervaringen met eerstgenoemde noodweershouding en de in de inleiding genoemde beperkingen op de geweldsbepalingen, verdient het naar mijn mening sterk de aanbeveling die noodweershouding op te nemen in het Handboek Vuurwapenopleiding.

De reeds in het jaarverslag 1982 genoemde stap op de goede weg wordt - gezien voorgenoemde activiteiten - op een goede wijze voortgezet. Ik heb dan ook de overtuiging, dat dit uit de in de komende jaren te verschijnen cijfers zal blijken.

Coll.: KS

Amsterdam, juli 1984.

De Hoofdinspecteur van Politie,
Chef Bureau Bewapening, Kleding,
Uitrusting en ~~Mobiele~~ Eenheid,

R.P.J. Gräeve.